

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/2-95

Датум:

14.10.2015.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Ванредни професор др Бисера Јевтић
2. Ванредни професор др Зорица Станисаљевевић Петровић
3. Доцент др Зоран Станковић

2. Одлука Већа департмана за педагогију број 10/2-41 од 9. јуна 2015. године.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме
Александра Горан Николић
2. Година уписа на мастер академске студије
2014/2015.
3. Назив студијског програма
Мастер академске студије педагогије

III НАСЛОВ –МАСТЕР РАДА:

Вршњачко насиље над децом са потребом за посебном друштвеном подршком

IV ПРЕГЛЕД -МАСТЕР РАДА:

Структура мастер рада који представља теоријско-квалитативно истраживање састоји се из теоријско-методолошке оријентације, теоријске интерпретације, закључних разматрања, примера из праксе и литературе. Теоријско-квалитативни оквир истраживања чине следеће целине:

УВОД

I МЕТОДОЛОШКИ ДЕО ИСТРАЖИВАЊА

1. Проблем истраживања
2. Предмет истраживања
3. Циљ истраживања
4. Задаци истраживања
5. Методе, технике и инструменти истраживања

II ТЕОРИЈСКА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА

1. Шта подразумевамо под појмом “вршњаци”?
2. Дефиниција насиља међу вршњацима
3. Обележја вршњачког насиља
 - 3.1. Профил учесника у вршњачком насиљу
 - 3.2. Групе или појединци у вршњачком насиљу
 - 3.3. Облици вршњачког насиља
4. Како школа подстиче а како сузбија вршњачко насиље
5. Проблеми и последице са којима се сусрећу деца која учествују у вршњачком насиљу
6. Компарација термина “вршњачко насиље” и термина “буллинг”
7. Шта је инклузија?
 - 7.1. Карактеристике инклузивне школе погоне за децу са потребом за посебном друштвеном подршком ?
8. Значај принципа инклузивног васпитања и образовања за децу са потребом за посебном друштвеном подршком
 - 8.1. Принципи социјално – инклузивног модела у инклузивној школи
9. Инклузивни програми за децу са потребом за посебном друштвеном подршком
10. Предности инклузивне наставе
11. Недостаци инклузивне наставе

12. Тешкоће које прате инклузију
 - 12.1. Стереотипи о инклузији
 - 12.2. Да ли треба укинути специјалне школе?
13. Терминолошко одређење деце са потребом за посебном друштвеном подршком
 - 13.1. Категорије деце са потребом за посебном друштвеном подршком
14. Ко су Роми?
 - 14.1. Деца ромске националности без сметњи у развоју а ипак обухваћена процесом инклузије
 - 14.2. Одбаченост деце ромске националности из групе вршњака
 - 14.3. Насиље над вршњацима – припадницима маргинализованих друштвених група
15. Деца са сметњама у развоју
 - 15.1. Говор и језик као основни вид вербалне комуникације
 - 15.1.1. Шта су говорно – језички поремећаји?
 - 15.1.2. Социјална адаптација деце са развојном дисфазијом
 - 15.1.3. Вршњачко насиље над децом са развојном дисфазијом
 - 15.2. Деца са оштећењем вида и слуха
 - 15.2.1. Деца са оштећењем вида и њихови интерперсонални односи
 - 15.2.2. Колико је инклузија успешна код деце са оштећењем вида?
 - 15.2.3. Вршњачко насиље над децом оштећеног слуха и говора
 - 15.3. Деца са интелектуалним сметњама и вршњачко насиље
 - 15.4. Проблеми деце са телесним сметњама
 - 15.5. Последице вршњачког насиља над децом са сметњама у развоју
16. Даровити ученици
 - 16.1. Даровита деца са хендикепом
 - 16.2. Етикетирање даровите деце
 - 16.2.1. “Штребери”
 - 16.3. Вршњачко насиље над даровитим ученицима
17. Досадашња истраживања о вршњачком насиљу над децом са потребом за посебном друштвеном подршком

- 17.1. Досадашња истраживања о вршњачком насиљу над децом ромске националности
- 17.2. Досадашња истраживања о вршњачком насиљу над децом са сметњама у развоју
- 17.3. Досадашња истраживања о вршњачком насиљу над надареном децом

III ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

- 18. Дом Душко Радовић
- 19. Основна школа у Нишу
- 20. Удружење Даунов синдром и МНРО (ментално недовољно развијене особе)

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

ЛИТЕРАТУРА

Закључак представља есенцијалну интегрисаност добијених резултата квалитативног истраживања и теоријско-методолошке оријентације.

Укупан број коришћених библиографских јединица у раду износи 95, од чега је коришћена у великој мери и инострана литература на енглеском и другим релевантним језицима.

Укупан број страница мастер рада, укључујући литературу, износи 114.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

У инклузивном процесу циљ је хуманији приступ сваком детету понаособ. Ако посматрамо свако дете као индивидуалну јединку онда школски систем не може задовољити свачије потребе на одговарајући начин. Са друге стране деца са потребом за посебном друштвеном подршком су изопштена из редовног школовања што процес инклузије покушава да промени. Међутим циљ инклузије није само укључивање деце са потребом за посебном друштвеном подршком у редовне школе већ је циљ да то постане начин живота да се свакој особи омогући да живи и ради према својим способностима. Да би се то остварило потребно је напустити стару филозофију да се сви подучавају свему већ омогућити сваком појединцу да напредује колико може и да своје потенцијале развија до максимума.

Постоји велики број категоризација деце са потребом за посебном друштвеном подршком. У овом раду извојене су категорије: децу са сметњама у развоју, децу ромске популације и надарена (талентована) деца. У оквиру процеса инклузије теоријски је испитан степен

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/2-95

Датум:

14. 10. 2015.

учесталости насиља над децом са посебном друштвеном подршком. Такође значајно питање данашње школе је и који су то најучесталији облици вршњачког насиља у којима су укључена деца са потребом за посебном друштвеном подршком. Све су ово значајна питања данашњице и врло актуелни проблем са којима се сусреће савремена школа. Деца која имају низак ниво самопоуздања могу бити лака мета вршњачког насиља. Сва деца која се по нечему разликују од редовне популације ученика врло често имају низак ниво самопоуздања. Деца са потребом за посебном друштвеном подршком се често осећају инфериорно у односу на своје вршњаке и када постану жртве вршњачког насиља њихово самопоуздање још више пада, повлаче се у себе а некада су чак склони самоповређивању. Међутим има примера да су деца са потребом за посебном друштвеном подршком починиоци вршњачког насиља.

Главни задатак основне школе је осигуравање и стицање општег васпитања и образовања, како ученика без тешкоћа, тако и ученика са потребом за посебном друштвеном подршком. Такву популацију треба оспособити за разумевање и откривање света у коме живе, разумевање прошлости и садашњости у свету природе и друштва. Поред тога важан задатак школе је безбедност ученика. Инклузија се сматра веома хуманим процесом који мора бити добро испалниран да би дао позитивне резултате. Уколико васпитно – образовне институције нису адекватно припремљене и уколико ученици нису припремљени инклузија може довести до повећања насиља међу ученицима. Упркос великим напорима да се сузбије вршњачко насиље у школама ми се и дан данас борим са тим проблемом. Увођењем процеса инклузије и интеграцијом деце са потребом за посебном друштвеном подршком међу децом редовне популације добијамо још сложенију слику о жртвама и починиоцима вршњачког насиља као и о томе колико често су деца са потребом за посебном друштвеном подршком укључена у неки облик вршњачког насиља.

На основу наведеног предмет истраживања представља анализу података добијених у досадашњим истраживањима (домаћим и страним) о вршњачком насиљу над децом са потребом за посебном друштвеном подршком, односно над децом ромске националности, над децом са сметњама у развоју и над даровитом децом.

На основу дефинисаног циља, произилазе и задаци истраживања и њихова реализација. Задаци овог теоријско квалитативног истраживања јесу:

1. Испитати тумачење и повезаности термина “вршњачко насиље” у нашој литератури и термина “булинг” у страној литератури;
2. Испитати учесталост вршњачког насиља над децом ромске националности у школи;
3. Испитати учесталост вршњачког насиља над надареном децом у школи;
4. Испитати који је најчешћи облик вршњачког насиља над децом са сметњама у развоју, ромском децом и даровитом децом.
5. Испитати на основу личних примера из прексе који је најчешћи облик вршњачког насиља међу децом са потребом за посебном друштвеном подршком.

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

ма доста радова на тему вршњачког насиља у школи. Међутим нема толико радова о вршњачком насиљу над децом са потребом за посебном друштвеном подршком. Велики је број класификација деце са потребом за посебном друштвеном подршком. Не постоји ни једно истраживање у коме су обухваћене више категорија деце са потребом за посебном друштвеном подршком. Углавном су радови фокусирани на једну категорију деце, па су због тога многе категорије занемарене. Због тога, ради боље компарације и проучавања, овај рад обухвата децу ромске популације, децу са сметњама у развоју и децу која су надарена. Што се тиче деце са сметњама у развоју ту спадају деца са поремећајима слуха, са поремећајима вида, са поремећајима гласовно – говорне комуникације, са поремећајем моторике, са поремећајем интелигенције, са поремећајем понашања као и деца са вишеструким сметњама. Истраживања показују да деца која имају проблема са слухом и говором често су жртве вршњачког насиља. Таква деца, односно уопште деца са сметњама у развоју су много чешће жртве вршњачког насиља него деца која немају сметње у развоју.

Велика је стопа вршњачког насиља над децом ромске популације у школи. Деца ромске популације су најчешће жртве социјалне изолованости. Деца која нису припадници ромске популације не желе да се друже са њима, да им помажу и да комуницирају. Поред тога чести су случајеви вербалног насиља над децом ромске популације. Такву децу стално називају погрдним именима и подсмевају им се. Највећи број увреда је на националној основи. Код деце ромске популације често се јављају облици физичког насиља. У тексту се наводи

пример физичког насиља над децом ромске популације. Неки од облика су ударања, шутирања и сл. Овакви подаци су забрињавајући јер показују да се и најтежи облици физичког насиља јављају и данас када се толико боримо против вршњачког насиља. Данас у XXI веку имамо застрашујуће податке колико често су деца ромске популације изложена различитим облицима вршњачког насиља.

Такође, велика је учесталост надарене деце која трпе насиље. Пре свега надарена деца су жртве вербалног насиља. Њих називају “штреберима” што за децу има погрдно значење. Установљено је да вршњачко насиље над даровитом децом није везано искључиво за висока академска постигнућа, већ и за неке њихове особине личности. Ту спадају особине као што су високо самопоуздање у академске способности, интовертност и слабе физичке способности. Надарени ученици такође могу бити изоловани из друштва вршњака. Све то веома лоше утиче на њих и на њихово самопоуздање као и на мотивацију за учењем, што може оставити тешке последице.

У раду се може видети да је у неким истраживањима идентификован најчешћи облик вршњачког насиља над децом са потребом за посебном друштвеном подршком социјална изолација, односно прикривени облици психолошког вршњачког насиља. У неким истраживањима спомиње се да је најчешћи облик вршњачког насиља над децом са потребом за посебном друштвеном подршком вербално вршњачко насиље. То је пре свега везано за даровиту децу, док је за ромску децу карактеристично и физичко вршњачко насиље. За децу са сметњама у развоју најучесталија је социјална изолација и вербално вршњачко насиље. Из свега овога може се констатовати да нисмо у стању дати конкретан одговор који облик вршњачког насиља је најчешћи над децом са потребом за посебном друштвеном подршком. Најзаступљенији су социјална изолација, вербално и физичко вршњачко насиље, а који облик од њих је најчешћи, зависи од категорије деце са потребом за посебном друштвеном подршком. Међутим, констатовано је да се други облици вршњачког насиља као што је сексуално и електронско насиље нису заступљени над децом која изражавају потребу за посебном подршком..

Као главни закључак овог рада издваја се поента да о вршњачком насиљу над децом са потребом за посебном друштвеном подршком треба истраживати на један комплексан и

систематичан начин који ће подићи свест о величини проблема и последицама које остављају на децу и дечији развој. У раду су истакнута кључна питања која су јако значајна и могу помоћи у сузбијању вршњачког насиља над децом са потребом за посебном друштвеном подршком. Уколико ово истраживање макер подстакне на размишљање о овој теми, биће начињен корак који нема процену.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Мастер Рад под називом *Вршњачко насиље над децом са потребом за посебном друштвеном подршком* у целини, у потпуности је испунио постављени истраживачки циљ и истраживачке задатке. Анализа и интерпретација резултата истраживања који су обрађени адекватним теоријско-методолошким поступцима, указују на постојеће стање у области агресивног понашања, у овом случају вршњачког утицаја над децом са потребом за посебном друштвеном подршком, што се посебно актуелизује данас у процесу реформи школског система. Тумачење и анализа резултата истраживања омогућавају сагледавање актуелног стања и пружају могућност за промене у делу имплементације програма посвећеним разматрању и објашњењу везе између вршњачке прихваћености, одбачености, социјално одговорног и агресивног понашања и усмерености ка вршњацима, с једне, и процеса инклузије, с друге стране који су се на пољу повезаности вршњачког утицаја и агресивности адолесцената у школама других земаља показали изузетно успешним.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Да ли је теза урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме ДА

Да ли теза садржи све битне елементе ДА

По чему је теза оригиналан допринос науци ДА

Недостаци тезе и њихов утицај на резултат истраживања НЕМА

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

- да се мастер рад прихвати а кандидату одобри јавна одбрана ДА
- да се мастер рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се мастер рад одбија НЕ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/2-95

Датум:

14. 10. 2015.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Ванредни професор др Бисера Јевтић

Ванредни професор др Зорица Станисављевић
Петровић

Доцент др Зоран Станковић